ROK XII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Nº 19

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 PAŹDZIERNIKA 1937 R.

POWSTANIE NOWEGO PRZEDSIĘBIORSTWA

Rozważając zagadnienia gospodarcze na tle współczesnej rzeczywistości Polski natrafia się, prędzej czy później na zagadnienie inicjatywy prywatnej. Wszyscy, poza nielicznym odłamem wyraźnie hołdującym socjalistycznej doktrynie własności społecznej, są zgodni że przyszłość gospodarcza naszego kraju, szczególniej zaś dalsze uprzemysłowienie Polski, winno być oparte na rozwoju przedsiębiorstw stanowiących prywatną polską własność i powstałych z prywatnej inicjatywy. Równocześnie jednak, rozglądając się dokoła stwierdzić można, że inicjatywa prywatna w okresie, który, zdawałoby się, sprzyja zwiększeniu i rozszerzeniu produkcji, objawia się nikle i anemicznie.

Fakt ten budzi zaniepokojenie wśród szczerych zwolenników oparcia produkcji polskiej na inicjatwie przedsiębiorcy prywatnego i, niestety, staje się dogodnym ironicznym argumentem w ustach przeciwników.

Objaw ten rodzi pytanie, czy istnieją dostateczne warunki pozagospodarcze dla powstania i pracy przedsiębiorstwa prywatnego. Analiza tych warunków daje odpowiedź raczej negatywną niestety. Nie zamierzamy jednak tutaj dawać owej analizy, wykazywać, że przeciętna rentowność przedsiębiorstwa przemysłowego niższa od stopy rynkowej, stanowisko niektórych organów prasowych etc. — nie są zachętą do podejmowania ryzyka założenia przedsiębiorstwa przemysłowego. Pragniemy tylko podnieść trudności związane z formalistyką, towarzyszącą założeniu i puszczeniu w ruch nowego przedsiębiorstwa.

Cytujemy na wstępie art. 6 Prawa Przemysłowego: „Niezależnie od ograniczeń, wynikających z niniejszego rozporządzenia, prowadzenie przemysłu podlega przepisom ustaw podatkowych, celnych, o wyłącznościach państwowych, o ochronie pracy, przepisom bezpieczeństwa, porządku i spokoju publicznego, sanitarnym, weterynaryjnym, budowlanym, ogniowym, drogowym, kolejowym, wodnym, probierczym, o kotłach parowych, wreszcie przepisom tyczącym się osób wojskowych i cywilnych funkcjonariuszów państwowych".

Samo wyliczenie powyższe budzi grozę w oczach jednostki, pragnącej wziąć się do założenia warsztatu przemysłowego; zapewne bliższe jego zbadanie może przekonać o przesadności obaw, a nawet wzbudzić uznanie dla wszystkich niezbędnych powołanych w nim przepisów. Jednakże uczucie bezradności powraca z chwilą zdania sobie sprawy od ilu urzędów i instancyj zależy wykonanie wszystkich przepisów powyższych. Nie jest tajemnicą, że większość urzędów naszych pracuje powolnie, a sprawa wymagająca tz. „uzgodnienia" skazana jest na dłuższe tułanie się po biurkach.

Zamiast jednak dalszych rozważań weźmy zaczerpnięty z życia przykład. Przedsiębiorcza jednostka zamierza założyć niewielką wytwórnię określonego produktu chemicznego, służącego jako używka, w kraju dotychczas niewyrabianego. Produkcja na szczęście nie podlega koncesjonowaniu, zbędne jest budowanie osobnego pomieszczenia fabrycznego. Zaczynają się jednak zwykłe trudności. Zatwierdzenie drobnych przeróbek lokalu i instalacji trwa u właściwych władz cztery (dosłownie cztery) miesiące.

Równocześnie rodzą się u władz wątpliwości, czy dana używka nie jest szkodliwą dla zdrowia namiastką (mimo że od szeregu lat ten sam produkt importowany—był już używany) — znowu zwłoka. Wytwórnia zmuszona jest do sprowadzenia części instalacji maszynowej z zagranicy. Procedura uzyskania ulgi celnej i przeprowadzenie odprawy celnej trwa długi szereg tygodni. Wreszcie po napisaniu stosu podań, wniesienia poważnej sumy tytułem opłat stemplowych i manipulacyjnych — przedsiębiorstwo może być zmontowane i zaczyna się nowa seria kłopotów. Angażując personel trzeba pamiętać i ściśle przestrzegać przepisy ustawodawstwa pracy i ubezpieczeń społecznych, dokonać wszelkich rejestracyj etc., potem przyjdą kłopoty ustawodawstwa podatkowego, w których z góry przewidzieć należy wszelkie przyszłe trudności związane z wymiarem podatku przemysłowego i dochodowego.

Tak wygląda start drobnego przedsiębiorcy przemysłowego, przedsiębiorcy, którego środki nie pozwalają na opłacenie sztabu prawników i interwenientów. Coś musi być tutaj nie w porządku. Rozważany z osobna każdy przepis regulujący powstanie przedsiębiorstwa może wydawać się słuszny — całość wygląda monstrualnie. Musi być znaleziona droga skomasowania i uproszczenia tych przepisów, przekreślenia tych które może są potrzebne ale nie niezbędne. Konieczna jest, jeśli nie centralizacja, to przynajmniej synchronizacja pracy poszczególnych urzędów. Konieczne jest ustalenie terminów pracy tych urzędów. W przeciwnym razie nie liczmy na zagospodarowanie Polski z inicjatywy jednostek.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

W dniu 24 b. m. odbyło się w Związku posiedzenie z udziałem przedstawicieli spółki Inż. J. Nowacki (Kielce, Zagnańska 41), eksploatującej pokłady siarczanu baru (szpatu ciężkiego) oraz konsumentów siarczanu baru.

Celem narady było porozumienie w sprawie lepszego wyzyskania krajowej produkcji szpatu ciężkiego i zastąpienia surowcem krajowym importu z zagranicy.

W przyjaznej i rzeczowej atmosferze ustalone zostało, że wysiłki firmy Nowacki, zmierzające do poprawy gatunku dostarczanego towaru dają coraz lepsze wyniki w zakresie oczyszczania chemicznego i mielenia.

Obecni na posiedzeniu przedstawiciele fabryk farb zadeklarowali gotowość nabywania większych ilości siarczanu baru pochodzenia polskiego. Studia nad lepszym przystosowaniem gatunku siarczanu baru polskiego do potrzeb przemysłu gumowego prowadzone będą nadal przez producenta we współpracy z firmą „Wolbrom". Stosunkowo wysoki poziom cen siarczanu baru pochodzenia polskiego wywołany jest kosztami oczyszczania chemicznego oraz poziomem taryf kolejowych. W tej ostatniej sprawie prowadzona jest akcja, zmierzająca do obniżenia kosztów przewoźnego.

Fabryka chemiczno-farmaceutyczna R. Barcikowski S. A. w Poznaniu — uruchomiła w przeciągu ostatnich 2 lat produkcję szeregu artykułów, dotychczas w kraju zupełnie niewyrabianych.

Na pierwszym miejscu należy tutaj wymienić produkcję kwasu mlekowego i jego pochodnych; poza tym firma ta jako nowość w krajowej produkcji wypuściła na rynek lecytynę, białczan taniny, kwas kamforowy i izolowane alkaloidy pokrzyku.

KONGRES INŻYNIERÓW

W dniach 12 — 14 września r. b. odbył się we Lwowie Pierwszy Polski Kongres Inżynierów, zwołany przez Naczelną Organizację Inżynierów — pod hasłem mobilizacji energii twórczej dla gospodarczego uniezależnienia Polski.

Liczba uczestników Kongresu przekroczyła 2.000. Wygłoszono ponad 100 referatów. W ramach Kongresu odbyła się uroczystość 60-ciolecia Polskiego Towarzystwa Politechnicznego we Lwowie.

Ważniejsze referaty były wydrukowane dość wcześnie i rozesłane uczestnikom przed otwarciem Kongresu. Niektóre jednak referaty (jak np. większość tematów chemicznych) były już znane poprzednio, z okazji innych licznych w tym roku zjazdów i kongresów.

Sekcja przemysłu chemicznego obradowała produktywnie. Przedykutowano szereg aktualnych zagadnień i zgłoszono rezolucję, w myśl której Kongres uważa przemysł chemiczny za podstawowy i kluczowy dla należytego wykorzystania krajowych surowców oraz dla rozwiązania trudności, wynikających z braku surowców, których Polska nie posiada. Sekcja przemysłu chemicznego wypowiedziała się gorąco za rozwinięciem takich gałęzi wytwórczości, jak sztuczne włókna cięte, glin metaliczny i t. d., które mają w Polsce wszelkie warunki powodzenia, nie znalazły jednak dotychczas dostatecznego poparcia czynników decydujących.

Niektóre inne sekcje Kongresu były terenem wystąpień natury etatystycznej. Szereg młodszych działaczów, słabo zresztą związanych z życiem przemysłowym kraju, wystąpił z projektami wzmożenia ingerencji państwa w działalność przemysłu.

Zapewne pod wpływem prądów płynących z zachodu i wschodu — szkicowano mało realne projekty gospodarki planowej, ugrupowania poszczególnych fabryk w ściśle określonych miejscach i t. d.

Kongres postanowił powołać specjalny organ do rozpatrzenia i opracowania zgłoszonych tez i rezolucyj. Organ ten będzie się składał z władz Naczelnej Organizacji Inżynierów oraz przewodniczących poszczególnych sekcyj Kongresu.

Sama organizacja Kongresu nie była wolna od pewnych usterek. Prześliczna pogoda w czasie Kongresu i pełna serdecznej gościnności atmosfera lwowska sowicie kompensowały te braki.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych (Nr 25 „Informatora Eksportowego").

Albania. Wprowadzenie ograniczeń przywozowych w stosunku do farb i barwników, celuloidu, wyrobów z żywic sztucznych.

Francja. Podwyższenie ceł na żelazocyjanek potasu, sól, benzol, toluol i ksylol.

Grecja. Określenie podatku importowego na 3% od wartości.

Portugalia. Podwyższenie ceł na smołę węglową.

Stany Zjednoczone A. P. Zniesienie opłat antidumpingowych, pobieranych przy przywozie siarczanu amonu z Belgii, Niemiec i Polski.

Włochy. Otworzenie kontyngentu bezcłowego na przywóz azotniaku do wysokości 27.000 tonn.

Firma Comptoir Commercial Italo-Egyptien w Kairze, 9 rue Tevfik, interesuje się objęciem przedstawicielstwa firm chemicznych.

KOMUNIKAT

Wobec licznych zapytań — niniejszym wyjaśniamy, że pismo „Przegląd Przemysłu Farmaceutycznego" nie jest organem ani też wyrazicielem poglądów Związku Przemysłu Chemicznego R. P. Zaznaczamy również, że szereg artykułów treści zawodowo-społecznej drukowanych w tym piśmie wyrażał poglądy niezgodne ze stanowiskiem Związku i firm do niego należących.

KRONIKA

Nowy statut Związku Przemysłu Chemicznego R. P. został przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu zatwierdzony w dn. 24 września 1937 r., za Nr OE.III.833/8 (nr porz. 134). Statut ten, po wydrukowaniu, będzie w najbliższym czasie rozesłany członkom Związku.

Dn. 28 września r. b. do wiernych rąk Związku zostało złożone dziesiąte „pismo zapieczętowane". Mianowice, Sp. Akc. „Strem" złożyła pismo p. t. „Ulepszony sposób fabrykacji i rafinacji olejów kostnego i kopytkowego".

Pismo to zostało zarejestrowane pod Nr. 10 pism zapieczętowanych, składanych w Związku Przemysłu Chemicznego R. P.

Instytut Naukowy Organizacji i Kierownictwa zawiadamia, iż organizuje dwa kursy: 1) Racjonalna kalkulacja przemysłowa i kontrola kosztów własnych — wrzesień — październik, oraz 2) Budżetowanie i kontrola budżetowa — wrzesień — październik. Celem kursów jest szerokie omówienie i dydaktyczne wskazanie skutecznych środków zwiększenia wydajności pracy oraz usprawnienie organizacji i techniki pracy.

Bliższych informacji udziela Sekretariat Instytutu, Warszawa, Mokotowska 51/53. Tel. 838-13 i 816-43.

Fabryka Wyrobów Szamotowych i Fajansowych, Sp. Akc. w Skawinie zawiadamia, iż wyrabia materiał kwasoodporny, a w szczególności pierścienie kwasoodporne dla przemysłu chemicznego; dla wież absorpcyjnych, kolumn destylacyjnych, naczyń reakcyjnych, warników, sytników, urządzeń odpylających, osadników i t. p.

Firma H. Kocznorowski, Laboratorium Czystych Preparatów Chemicznych, Sp. z o. o., którą wymieniał Związek Przemysłu Chemicznego w wydanej ostatnio książce p. t. „Wytwórczość Chemiczna w Polsce", jako wytwórcę odczynników i wszelkich preparatów, stosowanych w pracowniach naukowych — przestała istnieć w sierpniu r. b., jako firma wytwarzająca powyższe produkty.

Zwrócił się do naszego Związku Inż. chem. Zygmunt Boritz, Lwów, ul. Jachowicza L 4, który od kilku lat zajmuje się przedstawicielstwem firm zagranicznych przeważnie importujących chemikalia farmaceutyczne oraz techniczne. Obecnie p. Inż. Z. Boritz, który jest dokładnie zorientowany w przemyśle chemicznym, pragnąłby objąć przedstawicielstwo krajowych fabryk chemicznych.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr 39 z dnia 17 września 1937 r. ogłoszone zostały następujące zmiany w zakresie taryf kolejowych na produkty chemiczne.

Po skreśleniu dotychczasowych taryf specjalnych WF-100 i WF-101 na przewozy terpentyny surowej i rafinowanej utworzona została nowa łączna taryfa specjalna dla terpentyny surowej i oczyszczonej z jednolitymi stawkami klasy 6-tej w przewozach wagonowych. Zreformowanie taryfy na przewozy terpentyny, będące wynikiem starań Związku, pozwoli na uporządkowanie rynku terpentynowego w Polsce.

Zmieniony został p. 2 „obszar ważności" i p. 4 „Szczególne warunki stosowania w taryfie specjalnej WM-30 na przewozy stopów żelaza z poz. 1201 K. t.

W części I-B zmieniona została nomenklatura i klasyfikacja naftalinu; pozycja K. t. 264 klasyfikacja towarów otrzymała następujące nowe brzmienie:

Naftalin:

a) surowy	II	8	P2
b) surowy prasowany	II	6	P2
c) oczyszczony, destylowany, sublimowany, krystalizowany w połączeniu z wodorem, także mieszany z benzolem i spirytusem	I	5	P2

Jednocześnie wprowadzona została w życie nowa taryfa wyjątkowa p. k. — 20 na naftalin surowy i oczyszczony. Taryfa ta jednak nie objęła naftalinu surowego prasowanego, co niewątpliwie ulegnie sprostowaniu.

W Dz. Ust. Nr. 67 z dn. 17 września 1937 pod poz. 508 zostało ogłoszone Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej, z dn. 8 września 1937 w sprawie tymczasowego wprowadzenia w życie postanowień porozumienia między Polską a Wielką Brytanią w formie not, wymienionych w Warszawie dn. 31 lipca 1937, dotyczącego zniżek celnych na szereg produktów chemicznych.

Rozporządzenie powyższe obowiązuje od dnia 20 sierpnia r. b.

W Dz. U. R. P. Nr. 65 z dn. 11 września 1937 ukazało się pod poz. 499 Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 28 sierpnia r. b. w sprawie przepisów o materiałach kotłowych oraz o budowie kotłów parowych.

W Dzien. Urzęd. Min. Skarbu Nr. 24 z dnia 20 września 1937 r. ukazał się pod poz. 781 okólnik C. 80 Ministerstwa Skarbu z dnia 15 września r. b. L. D. IV. 22336/2/37 w sprawie nie pobierania opłaty monopolowej od spirytusu zawartego w eterze, politurach, lakierach.

Rozporządzenie powyższe obowiązuje od dn. 6 sierpnia 1937 r.

ECHA

* P. Inż. Feliks Wiślicki, Prezes Zarządu Tomaszowskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu, został udekorowany Złotą Odznaką Honorową Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej.

* P. Inż. Tadeusz Zamoyski, zastępca dyrektora Związku Przemysłu Chemicznego, odznaczony został Złotym Krzyżem Zasługi po raz wtóry.

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAŃ FIRMY EDWARD GRONIOWSKI W WARSZAWIE, Srebrna 16.

	Cena w zł. za 1 kg.
Aceton	3.30
Ałun chromowy	0.72
Ałun krystaliczny	0.50
Antychlor krystaliczny	0.41
Biel cynkowa	0.85
Biel ołowiana	1.60
Boraks krystal.	0.35
Cerezyna biała II gat.	1.80
Cerezyna żółta	1.70
Chlorek magnezu	0.28
Chlorek baru	0.68
Chlorek cynku 98/100%	1.20
Chlorek wapna	0.40
Chlorek wapnia	0.28
Dwuchromian potasu	1.65
Dwuchromian sodu	1.30
Degras orygin. Stadlera Moelon I	1.30
Dekstryna biała	0.67
* Esencja octowa 80%	2.70
Emetyk	6.50
* Formalina 40%	1.65
Fosforan sodowy 3[1] zasadowy	0.90
Fenol krystal.	3.10
Fluorek sodu	1.80
Glukoza nieskażona	0.70
Kaolina	0.14
Kreda zwykła szlamowana	0.08
Kreda ch. cz.	0.52
Kalafonia krajowa	0.72
Kalafonia amerykańska „Hercules" N. jasna	1.15
* Kwas octowy 30% techn.	0.95
Kwas mrówkowy	2.30
Kwas mlekowy 50%	1.30
Kwas mlekowy 80%	2.20
* Kwas fosforowy chem. czysty	2.70
* Kwas fosforowy techniczny	2.—
Kremotartar	2.60
Kwas cytrynowy	4.50
* Kwas solny techn.	0.15
Kwas winowy kryst.	4.50
Litopon 30%	0.82
Minia ołowiana 99/100%	1.30
Minia żelazna	0.40
Nadboran sodowy	3.80
Nadmanganian potasu	3.20
Naftalin	0.72
Nigrozyna wodna	7.—
Nigrozyna tłuszczowa	12.—
Olej rycynowy techniczny	1.80
Olej kostny	3.75
Olej turecki 50%	0.85
Olej turecki 80%	1.40
Oropon (bejca dla skór) niem.	1.30
Octan sodu	0.95
Ozokeryt czarny	2.—
Ozokeryt bielony	3.75
Parafina w taflach	1.15
Woda utleniona 30%	3.20
Siarka	0.32
Siarczan glinu	0.24
Siarczan żelaza	0.14
Sól szczawikowa	1.47
Sól glauberska kryst.	0.10
Sól gorzka	0.22
Sadze angielskie	1.30
Tłuszcz z wełny jasny	1.10
Tłuszcz z wełny ciemny	0.75

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i należy rozumieć je za 1 kg loco skład Warszawa, wraz z opakowaniem; ceny za produkty oznaczone gwiazdką należy rozumieć — bez opakowania.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.". Łódź tel. 195-96 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3 m. 8, tel. 8-38-78.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. I-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross, Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE". Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.

Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc:
Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA" Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wyłączna sprzedaż: D/H. Maurycy Luxemburg. Warszawa, Senatorska 28/30, tel. 6 00 19.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„Fr. KARPIŃSKI Spółka Akcyjna". Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER" Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM", Warszawa, Leszno 15, tel. 11-06-81,
Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW" Sp. Akc., Warszawa. Złota 35, tel. 533-49

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW", Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 5.84-30.

Siarczek węgla:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Soda amoniakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Soda kaustyczna:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Sól glauberska krystaliczna oraz kalcynowana, odwodniona:
„TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa Mazowiecka 7. tel. 584-30

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.
Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.
Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA
Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.